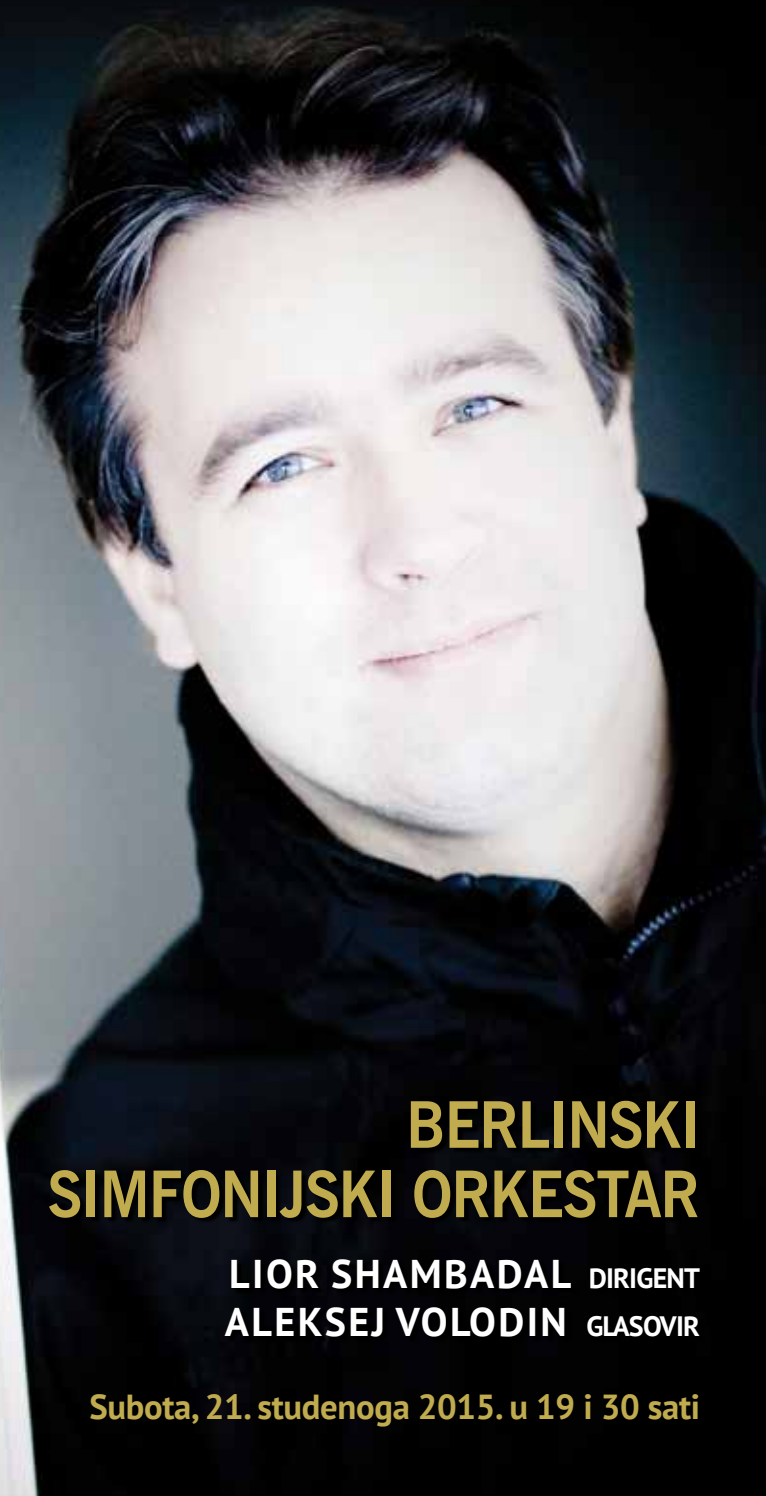


KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ | INVALUABLE EXPERIENCE




**LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI**
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!

**BERLINSKI
SIMFONIJSKI ORKESTAR**

LIOR SHAMBADAL DIRIGENT
ALEKSEJ VOLODIN GLASOVIR

Subota, 21. studenoga 2015. u 19 i 30 sati



Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica programa: Ivana Hauser
Urednica: Ivana Hauser
Autorica teksta: Dina Puhovski
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje, grafička priprema i tisak:
Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb
Naklada: 600 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

BERLINSKI SIMFONIJSKI ORKESTAR

LIOR SHAMBADAL DIRIGENT
ALEKSEJ VOLODIN GLASOVIR

Subota, 21. studenoga 2015. u 19 i 30 sati

PROGRAM

LUDWIG VAN BEETHOVEN:
Koncert za glasovir i orkestar u Es-duru, br. 5, op. 73, *Carski*

Allegro
Adagio
Rondo: Allegro ma non troppo

LUDWIG VAN BEETHOVEN:
Simfonija u Es-duru, br. 3, op. 55, *Eroica*

Allegro con brio
Marcia funebre: Adagio assai
Scherzo: Allegro vivace
Finale: Allegro molto

Nakon koncerta s umjetnicima će razgovarati Dina Puhovski.
U zabavnom programu s plesom izvlačenje nagrada za pretplatnike ciklusa
Lisinski subotom.



Rođen 1977. u Lenjingradu, **Aleksej Volodin** studirao je na moskovskoj Akademiji *Gnjesin* i poslije na Moskovskom konzervatoriju u klasi Eliso Wirsaladze. Godine 2001. nastavio je studij na Međunarodnoj pijanističkoj akademiji *Jezero Como* i stekao međunarodno priznanje nakon pobjede na Međunarodnom natjecanju *Géza Anda* u Zürichu 2013. godine. Hvaljen zbog senzibilnosti i tehničke briljantnosti, tražen je solist među orkestrima najviše razine. Krasi ga iznimno raznolik repertoar, od Beethovena i Brahmsa, preko Čajkovskoga, Rahmanjinova, Prokofjeva i Skrjabinina do Gershwina, Ščedrina i Medtnera. Među njegovim skorašnjim koncertima ističu se nastupi s Roterdamskom filharmonijom, Simfonijskim orkestrima Jugozapadnonjemačkog radija i Japanskog radija (NHK), Singapurskim simfonijskim orkestrom s Vladimirom Aškenazijem, Nacionalnim orkestrom iz Lillea i Simfonijskim orkestrom iz Barcelone. U proteklim sezonama Volodin je prvi put nastupio na BBC-jevju ljetnoj sezoni Proms, s Londonskim simfonijskim orkestrom te s orkestrom iz Bournemoutha, orkestrima Švedskog radija, Danskog radija i BBC-ja, festivala Maggio Musicale Fiorentino, RAI-ja, Sinfoniom Varsoviom i Belgijskim nacionalnim orkestrom. Na turneje je išao s Marijinskim orkestrom, Minhenskim komornim orkestrom te sa Simfonijskim orkestrom NFM iz Wrocława. Kao komorni glazbenik, surađivao je s Kvartetom Borodin, Kvartetom Casals i Sol Gabettom. Aleksej Volodin redovito održava recitale u bečkom Konzerthausu, amsterdamskom Concertgebouw, londonskoj dvorani Wigmore Hall te londonskom koncertnom nizu *International Piano Series*, u Velikoj dvorani Moskovskog konzervatorija, Alte Oper u Frankfurtu, minhenskoj dvorani Herkulesaal, Tohnalle u Zürichu, madridskom

Auditorio Nacional i barcelonskom Palau de la Musica. Godine 2016. izvodit će poseban program naslovljen *Shakespeare u glazbi*, kako bi obilježio 400. obljetnicu Shakespeareove smrti. Volodin njeguje dugogodišnju suradnju s Marijinskim kazalištem i tamošnjim orkestrom; prošle je sezone bio njihov rezidencijalni umjetnik. U sklopu toga održao je recital za otvorenje sezone 2014./2015., maraton Beethovenovih glasovirskih koncerata i koncert sa svih pet Prokofjevlijevih glasovirskih koncerata. Snima za diskografsku etiketu *Challenge Classics*, a njegov je najnoviji album, s Rahmanjinovljevim djelima, objavljen 2013. godine. Snimio je i CD s djelima Schumanna, Ravela i Skrjabina. Njegov je nosač zvuka sa Chopinovim skladbama dobio nagradu *Choc de Classica* i osvojio pet zvjezdica časopisa *Diapason*. Redovito nastupa na festivalima; svirao je na Ljetnom festivalu Bad Kissingen, festivalima La Roque d'Anthéron, La Folle Journée, na Bijelim noćima i na Moskovskom uskršnjem festivalu.



Izraelski dirigent **Lior Shambadal** rođen je u Tel Avivu. U rodnom gradu studirao je violu, trombon, kompoziciju i dirigiranje. Studij ga je odveo u Mozarteum u Salzburgu, gdje je radio s Carlom Mellesom. Nakon preseljenja u Beč, njegovi mentori bili su Hans Swarosky, Carlo Maria Giulini, Igor Markevič, Sergiu Celibidache i Franco Ferrar. Poslije je proširio studije na druga područja, kao što su elektronička glazba, pod mentorstvom Witolda Lutostawskog i Henrija Dutilleuxa i glazbena fenomenologija, na Sveučilištu Johannesena Gutenberga u Mainzu. Održava aktivnu karijeru umjetničkog ravnatelja i gostujućeg umjetnika diljem Europe, Azije i Juž-

ne Amerike. Od 1997. godine je šef-dirigent Berlinskoga simfonijskog orkestra. U tom je razdoblju dirigirao na više od sto pedeset koncerata u dvorani Berlinske filharmonije te niz koncerata na otvorenom, na trgu Gendarmenmarkt i u centru Kulturbrauerei u Berlinu. Tim je Orkestrom ravnao i na stotinama izvedbi u Japanu, Kini, Koreji, Italiji, Španjolskoj, Irskoj, Engleskoj, Francuskoj i Njemačkoj. Godine 2009. imenovan je glazbenim ravnateljem Filharmonije iz Bogote, s kojom je bio na turneji po Kini i Italiji. Od 2008. maestro Shambadal glavni je gostujući dirigent Simfonijskog orkestra Liepaja iz Latvije i Simfonijskog orkestra iz Chengdua

pri Središnjem konzervatoriju u Sečuanu, Kina. Uz to, redovito surađuje s Festivalom San Gemini u Italiji, gdje je stalni član umjetničkog odbora i vodi majstorske tečajeve za dirigente i edukacije za orkestre. Od 2007. svake godine gostuje u edukativnom programu za orkestre u Centru Banff u Kanadi. Maestro Shambadal nastupio je s mnogim vodećim svjetskim orkestrima, među kojima su Izraelska filharmonija, Jeruzalemski simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar Bavarskog radija, Orkestar Zapadnonjemačkog radija iz Kölna, Minhenska filharmonija, Bamberški simfoničari, Simfonijski orkestar Sjevernonjemačkog radija iz Hannovera, Komorni orkestar Danskog radija, Simfonijski i komorni orkestar Nizozemskog radija, Kraljevska flamanska filharmonija iz Antwerpena, Filharmonije iz Montpelliera i Strasbourga, Venetski simfonijski orkestar San Marco, Tonkünstler-orkestar Donje Austrije, Komorni orkestar iz Badena, Orkestar Romanske Švicarske, Orkestar Bukureštanskog radija, Budimpeštanski simfonijski orkestar, Beogradska filharmonija, Krakovska filharmonija, Lisabonski metropolitanski orkestar, Šangajska filharmonija, Simfonijski orkestar Shenzhen, Komorni orkestar iz Hong Konga, Filharmonija iz Macaa, Seulska filharmonija, Simfonijski orkestar UNAM-a, Meksički nacionalni simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar Teatra Colón iz Buenos Airesa, Brazilska filharmonija, Brazilski simfonijski orkestar... Od 2000. do 2003. maestro Shambadal bio je šef-dirigent Simfonijskog orkestra RTV Slovenija; s njima je bio na turneji po Njemačkoj, Italiji, Austriji i Švicarskoj. Godine 1980. postao je šef-dirigent Simfonijskog orkestra iz Haife, a od 1986. do 1993. vodio je Komorni orkestar Kibuc iz Tel Aviva. Osnivač je ansambla *Musica Nova* u Tel Avivu, a vodio je i berlinski sastav *Mendelssohn Players*, koji su činili solisti najcjenjenijih gradskih orkestara. Operni repertoar maestra Shambadala uključuje više od četrdeset djela njemačke, talijanske, francuske, ruske i engleske literature, kao i nekoliko praizdvedbi, među kojima su *Gesualdo* Franza Hummerla i *Kirisk* Magret Wolf prema libretu Džingisa Aitmatova. Od 1993. do 2000. bio je glazbeni ravnatelj kazališta Pflaztheater u Kaiserslauternu, gdje je dirigirao na više od šest stotina izvedbi, među kojima i inauguralne koncerte novoga kazališta. Nastupao je u Operi Ontario u Kanadi te u opernim produkcijama u Izraelu. Ostvario je i nekoliko posebnih opernih projekata, kao što je *Glinkin Život za cara*, u suradnji s Boljšoj teatrom iz Moskve, i novu verziju *Mozarta* i *Salierija* Rimski-Korsakova koju je sastavio, dirigirao, postavio te dizajnirao scenu i kostime. Maestro Shambadal redovito drži majstorske tečajeve po svijetu, iz dirigiranja i interpretacije *lieda*. Posvećen potpori mladih umjetnika, sponzorira školarine u počast preminulim rođacima, violinista Daniela Benyamini-ja (nekadašnjeg prvog violista Izraelske filharmonije i člana Telavivskog kvarteta) i Mishela Piastra (bivšega koncertnog majstora Njujorške filharmonije i asistenta dirigenta Artura Toscaninija) te je odgovoran za odabir dobitnika godišnje stipendije Zaklade IBM, u San Geminiju. Plodan je skladatelj djela u rasponu od komorne glazbe, pjesama do simfonijskih komada. Njegove su skladbe naručivali brojni orkestri, među njima i Izraelska filharmonija.



Berlinski simfoničari oblikuju kulturni pejzaž svojega grada te obogaćuju klasičnu glazbenu scenu diljem svijeta dulje od četrdeset godina. Prirodom svoje glazbene tradicije i povijesti, uspješnim međunarodnim turnejama i priznanjima postali su nadaleko poznati u svijetu klasične glazbe. Nedjeljom popodne Berlinski simfoničari nude zasebne koncerte i pretplatničku sezonu u Dvorani Berlinske filharmonije, s klasičnim i popularnim programima širokog raspona. Na Staru godinu sada već tradicionalno sviraju dva popodnevna koncerta u Dvorani iste institucije za komornu glazbu. Zahvaljujući širim nastojanjima na području kulture, Berlinski simfoničari stekli su popularnost i poštovanje daleko izvan granica svojega grada. Njihov program *Orkestri u školama* smatra se iznimno poučnim te je u međuvremenu prenesen u mnoge druge gradove. Njihovi nosači zvuka dostupni su u trgovinama diljem svijeta. Godine 2007. CD *Latin Music* Berlinskog simfonijskog orkestra nominiran je za nagradu *Latin Grammy*, kao najbolji klasični album. Najnovije snimke također pokazuju plodan rad Berlinskih simfoničara. Orkestar gostuje u zemlji i inozemstvu te se proslavio na međunarodnim festivalima diljem svijeta. Njihove su turneje, primjerice ona u Brazilu, hvaljene u lokalnim medijima kao prvorazredni umjetnički događaj. Višekratni pozivi na koncertne turneje svjedoče o kontinuitetu orkestra i uvažavanju njihove umjetničke kvalitete. Godine 2006. oduševili su publiku u Španjolskoj i Švicarskoj, 2008. na festivalu *Música Mallorca*, 2009. na festivalu *Wörthersee Classics* u Klagenfurtu, a 2010. ponovno u Španjolskoj. Među vrhuncima proteklih sezona Berlinskih simfoničara bile su turneje po Japanu. Godine 2005. nastupali su u Južnoj Koreji i u Kini, gdje su 2008. održali dvanaest koncerata, uključujući i humanitarni koncert za žrtve potresa. Na poziv egipatskog

Ministarstva kulture nastupali su i u Kairu i Aleksandriji. Velik uspjeh postigli su u Južnoj Americi 2001., a 2007. nastupali su u Buenos Airesu te održali sedam koncerata na Međunarodnom festivalu u Ushuai (Argentina).

Uvriježila se podjela stvaralaštva **Ludwiga van Beethovena** (Bonn, 1770.- Beč, 1827.) u tri faze. Prva je faza bila do 1802., kad skladatelj proživljava krizu zbog gubitka sluha (što osjeća od otprilike 1795.) i neizvjesne budućnosti te u osami, u koju se sve češće povlači, izražava očaj u „heiligenstadtskoj“ oporuci, otkrivenoj tek nakon njegove smrti. Nakon toga počinje faza koja se danas smatra srednjim razdobljem njegova stvaralaštva, a treća, koja se naziva „duhovnom“, traje od oko 1812. Djela s večerašnjeg programa nastala su tijekom druge faze, 1803./1804., odnosno 1809. Bilo da je promjene donijela svijest o gluhoći, bilo da je ona bila logičnom posljedicom dotadašnjeg rada, ta faza donosi mnogo novosti na skladateljskom planu i glazbene karakteristike nazvane „herojskima“.

Beethoven je **Koncert za glasovir i orkestar u Es-duru, Carski**, pisao 1809. godine. U to doba, skupina plemića odlučila je Beethovenu isplaćivati godišnju rentu kako ne bi morao prihvatiti posao kapelnika na dvoru u Kasselu, već bi mogao ostati u Beču i posvetiti se skladanju. Među tim plemićima bili su i knez Joseph Franz Maximilian Lobkowitz, kojem je posvećena *Eroica*, i nadvojvoda Rudolph, carev brat. On je bio Beethovenov jedini student kompozicije (ostale je podučavao glasovir) i skladatelj mu je posvetio deset djela, između ostalih i *Koncert za glasovir i orkestar* br. 5. Beethoven je nastavio tradiciju pisanja solističkih koncerata preuzetu od prethodnih generacija, napose od Mozarta, no sve se više odmicao od „simfoniziranog *ritornella*“ (kako prijašnji oblik naziva Richard Taruskin), pa u Beethovenovim koncertima glasovir ima sve važniju ulogu. U to doba napreduje i gradnja instrumenata pa pijanisti dobivaju veće ekspresivne mogućnosti. Četvrti Beethovenov koncert čak počinje samo glasovir što je za ono doba bila velika promjena, a u ovom, Petom koncertu, „junaštvo“ se odmah iskazuje početkom s kadencama, prije standardnog predstavljanja tema.

Peti koncert Beethoven je pisao u vrijeme francuskih napada na Beč, što mu je „potreslo dušu i tijelo“, kako je pisao izdavaču. Koncert je najprije u Leipzigu 1811. svirao Friedrich Schneider, zatim u Beču Carl Czerny. Za pridjevok koncertu - „carski“ - možda je zaslužan engleski pijanist i izdavač Johann Baptist Cramer, no prema drugoj verziji, neki je francuski časnik slušao Czernyjevu izvedbu i uskliknuo da se radi o „caru među koncertima“. Za koncert, zapravo simfonijsko djelo sa solističkom dionicom, skladatelj je odabrao i „herojski“ tonalitet, Es-dur, u kojem je pisao i *Eroicu*. Nakon „junačkih“ obračuna u prvom stavku, „oluje s tučom“, s razmetljivom prvom i suzdržanom drugom temom, drugi je stavak poput nekturna s lirskom dominacijom glasovira. Temu ronda glasovir donosi još u *andanteu*, a onda se strmoglavljuje u razvijeni i slavljenički *allegro* finala. Pijanist i muzikolog Donald Francis Tovey

zapisao je da orkestar u tom koncertu, uz ostale zadaće, mora biti i lagana, eterična pratnja, što se od orkestra prije nije tražilo, dok solo dionica „razvija tehniku svojeg instrumenta slobodom i briljantnošću za koje Beethoven nije imao prilike u sonatama i komornoj glazbi.“

Već oko 1798. francuski veleposlanik u Beču, Jean-Baptiste Bernadotte, navodno predlaže Beethovenu da napiše djelo „herojskog“ karaktera, posvećeno Napoleonu, kojega je, kako se smatra, Beethoven tada cijenio. Djelo je počeo pisati 1803., no ubrzo se razočarao kad se Napoleon proglasio carem. Beethovenovi su se bijesni ispadi dok je vikao da je general „obično ljudsko biće“, trgajući naslovnicu s posvetom na komadiće, još dugo prepričavali. **Simfonija u Es-duru *Eroica*** zato je dobila pridjevnik koji upućuje na „sjećanje na velikog čovjeka“ (*Sinfonia Eroica composta per festeggiare il sovvenire di un grand Uomo*) i posvećena je knezu Lobkowitzu, koji je dao „donaciju“ za posvetu i omogućio da se djelo najprije izvodi u njegovim dvorima. „Herojski“ aspekt Beethovenovih djela danas je opće mjesto i povezuje se (i) s izvanglazbenim idejama – od Beethovenova prvotnog, navodnog, oduševljenja Napoleonom do ideala slobode i bratske ljubavi. S glazbene strane, tu su očitii spomenuti „herojski“ aspekti: rast proporcija glazbenih djela, veći orkestar, razvijenija orkestracija koja uključuje i vojničke zvukove, snažni ritmovi, odmak od „ugodnih“ melodija prethodnih glazbenih razdoblja. Skladba je dulja, naročito prvi stavak, čija je provedba zahtjevnija. Beethoven nastavlja naslijeđenu simfonijsku tradiciju, ali je unapređuje i upravo od *Treće simfonije* razvija djela koja će i kasnijim generacijama ostati idealom takve forme.

Treća simfonija Ludwiga van Beethovena počinje neobično, energičnim akordima; slijedi jednostavna tema koja podsjeća na onu mladog Mozarta iz *Bastiena i Bastienne*. Uz neobičan početak, i harmonijski je građa neobična – od završnog tona teme „cis“ u Es-duru, do kasnijeg ponavljanja teme u rogu koji kao da uskače prerano i k tome u drugom tonalitetu od ostatka orkestra. Ekspozicija i turbulentna (a ipak „organska“) provedba prvog stavka navode na tumačenja da je u toj glazbi zapravo riječ o borbi – čini se kao da stalno dolazi do prekida, smetnji u glazbenom razvoju, nakon čega se teme i motivi ipak „trijumfalno“ vraćaju. Takva borba za izražavanje glazbene ideje tumačila se kao prikazivanje borbe Napoleona, ali skladatelja, ili ljudskog roda, no Arturo Toscanini priču je pojednostavnio: „Neki kažu Napoleon, neki kažu Hitler, neki Mussolini; za mene je to *Allegro con brio*.“

Drugi stavak je posmrtna koračnica - neobična za simfoniju, no tada češća u francuskim djelima, koja se dodatno razvija nakon kraćeg trija. Slijedi šok nakon žalovanja, promjena atmosfere u *scherzu*, s „lovačkom“ glazbom, modernom u ono doba. Završni je stavak niz varijacija na „Prometejevu“ temu kojom se Beethoven koristio i drugdje, a niz karaktera, od veselog do svečanog, dovoljno je raznolik da smiri, no ne potisne, dramatičnost početnih stavaka.

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ!



12. PROSINCA 2015.

NEMANJA RADULOVIĆ

VIOлина I UMJETNIČKO VODSTVO

Ansambl Double Sens

KONCERTNA Dvorana - CONCERT HALL

LISINSKI

KONCERTNI DOŽIVLJAJ - UNPARALLELED EXPERIENCE

CAN CAN



FRANCUSKA NOĆ U LISINSKOM

Simfonijski orkestar
Hrvatske radiotelevizije

IVO LIPANOVIĆ, DIRIGENT

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

DAN DVORANE 29. XII. 2015.

LISINSKI SUBOTOM UVIJEK LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!



GRAD ZAGREB



CROATIA OSIGURANJE
osiguranje 1854



Zagreb
moj grad

tportal.hr

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE